

Rechtshistorische Courant

Inhoud September 2023

<i>Inhoud September 2023</i>	1
<i>Woord vooraf</i>	2
<i>Recent verschenen</i>	3
<i>Call for Papers</i>	4
Call for papers – 2023 volume ‘Rechtskultuur, Shaping Europe’ (Deadline 30 oktober 2023)	4
Call for papers – Bijzonder nummer European Journal of English Studies (volume 29, 2025): “‘The Place of Race in Law & Literature” (Deadline 30 november 2023)	4
Call for papers – Grotian Law and Modernity at the Dawn of a New Age 400 Years of De jure belli ac pacis 1625-2025 (Deadline 01 Mei 2024)	4
<i>Kalender</i>	5
14 september 2023 – Doctoraatsverdediging Wouter De Rycke A legal history of the international peace movement (1815-1873) (Vrije Universiteit Brussel)	5
15 september 2023 – Symposium Keynote: prof. Martti Koskenniemi "The Law of an International Civil Society: The Road not Taken", Brussel	5
21 september 2023 – Causerie ‘Law, AI, algorithms: Why does method (still) matter?’, Gent	5
22-23 september 2023 – ‘Das Rheinische Recht’ Neue Perspektiven auf die Geschichte des französischen Rechts an Rhein und Mosel, ca. 1750 bis 1900, Trier	5
17 oktober 2023 – Promotie Marvin Wiegand op het proefschrift The Reception of Learned Law in Fifteenth-Century Frisia, Amsterdam	6
7-8 december 2023 – ‘Wine & Institutions in the Ancient World’, Gent	6

Woord vooraf

Waarde lezer,

Verder in deze Courant kan u de aankondiging vinden van een congres over *Rheinisches Recht* dat deze maand in Trier zal doorgaan. Het woord 'Rheinisch' is daarbij gewoon een elegante manier om niet te sterk te laten blijken dat het hier om het Franse recht gaat. De Duitse gebieden links van de Rijn hadden een Frans recht dat ook na de val van Napoleon bleef gelden, ook al waren de nieuwe heersers Pruisen, Beieren en het Groothertogdom Hessen. De prijs daarvoor was dan wel dat het Franse karakter van dit recht niet te sterk in de verf mocht gezet worden. Het kreeg dus het label 'Rheinisch' in de plaats van Frans.

Mede dankzij deze handige verpakking onder een nieuwe naam kon het Franse recht taai standhouden in Duitsland. Meer nog, in bepaalde gevallen gebeurde eenmaking van het Duitse recht in de negentiende eeuw onder de voorwaarden van de Rijnlanders. Zo is de *Reichscivilprozessordnung* van 1877 een tekst die capituleert voor het Rijnland en het Franse recht. Gek genoeg gebeurde in de twintigste eeuw net het omgekeerde. Elzas-Lotharingen, in 1870 veroverd door Duitsland, keerde na de Eerste Wereldoorlog wel terug naar Frankrijk, maar behield het Duitse procesrecht. Uiteraard bestond daarbij enige gêne over de Duitse oorsprong ervan. De oplossing: het Duitse recht van Elzas-Lotharingen kreeg de naam *droit local* en daardoor was het niet langer een probleem dat het van de vijand kwam. Toen de Fransen in de jaren 60 en 70 een nieuw wetboek van burgerlijk procesrecht maakten, herhaalde de geschiedenis zich. Het nieuwe proceswetboek gold voortaan ook in Elzas-Lotharingen, maar dat kon enkel maar omdat het Franse recht een knieval maakte voor het *droit local*.

Allemaal best leuk zal u nu denken, maar wat heeft een rechtshistoricus uit de Lage Landen hieraan, tenzij dan voor de rechtsvergelijking? Het Rijnland en zijn recht speelden echter ook een grote rol voor onze rechtsgeschiedenis. Dat de Rijnlanders zozeer aan hun Franse recht gehecht waren, komt mede doordat dit de handel met Frankrijk, maar ook met België en Nederland vergemakkelijkte. In de tijd van Napoleon bestond bovendien ook en dan vooral vanuit Luik een sterke band met het hof van beroep in Trier. Zelfs nog in het midden van de negentiende eeuw schreven juristen van bij ons daarover met nostalgie. Pas in 1900 zou de band met het Rijnland definitief verdwijnen door de invoering van het Duitse *Bürgerliches Gesetzbuch*. Kortom, een congres in Trier over *Rheinisches Recht* gaat ook over onze rechtsgeschiedenis.

De hoofdredacteur

Dirk Heirbaut

Redactie

Filip Batselé

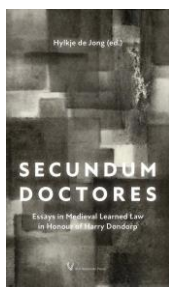
Amber Gardeyn

Pieterjan Schepens

Jasper Van de Woestijne

Florenz Volkaert

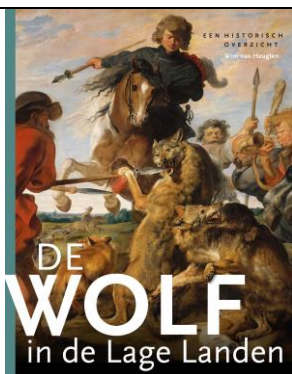
Recent verschenen

H. DE JONG E.A., *Secundum doctores Essays in Medieval Learned Law in Honour of Harry Dondorp*, VU Uitgeverij, ISBN13: 9789086598847, 2023, € 19,50.

Deze bundel, samengesteld als een eerbetoon aan Harry Dondorp, bevat bijdragen aan het symposium dat ter gelegenheid van zijn afscheid werd gehouden aan de Vrije Universiteit Amsterdam. De bijdragen zijn geschreven door vier eminente rechtshistorici en hebben betrekking op zijn interessegebieden: delictuele aansprakelijkheid, romano-canonieke procedure en rechtsvergelijkende teksten.

Meer info vindt u [hier](#).

W. VAN HEUGTEN, *De wolf in lage landen. een historisch overzicht*, Uitgeverij Matrijs, isbn 9789053456002, 2023, €39,95.

Wandelende wolven door woonwijken, pootafdrukken in de polder, welpen op de Veluwe – voor de meeste mensen is het een beeld dat moet wennen. Toch is de wolf verre van een vreemde in de Lage Landen. Zo zwierven wolven al omstreeks 1230 door Drenthe, tonen premiebetalingen in Brugge de aanwezigheid in de Vlaamse kuststreek rond het jaar 1400, was er aan het einde van de zestiende eeuw in een brede dooroorlog getroffen landstreek van Duinkerke tot Twente sprake van een ware wolvenplaag en vielen er aan het begin van de negentiende eeuw nog jonge slachtoffers in de omgeving van Roermond.

De geschiedenis van de wolf in de Lage Landen vertelt van periodes van vreedzaam samenleven met een intelligent en sociaal dier, maar ook van schade aan de veestapel en de vele inspanningen om de wolf te verdelgen. Van simpele strikken, wolfshonden en vallen tot grootscheepse drijfjachten waarvoor honderden inwoners werden opgetrommeld om dagen achtereen de bossen uit te kammen. Er werden premies uitgelooft ter hoogte van een jaarsalaris en vergiftigde kadavers werden ingezet om het roofdier te lokken en uit te roeien.

De wolf in de Lage Landen. Een historisch overzicht is het resultaat van meer dan dertig jaar archiefonderzoek. Het vormt de eerste volledige geschiedenis van de wolf in Nederland en België op basis van oorspronkelijk bronnenmateriaal. Ooggetuigenverslagen tonen de wolf zoals deze vanaf de middeleeuwen al werd waargenomen en processtukken, jachtboeken en toponiemen maken het mogelijk het spoor van de wolf eeuwenlang te blijven volgen.

Call for Papers**Call for papers – 2023 volume ‘Rechtskultur, Shaping Europe’ (Deadline 30 oktober 2023)**

Shaping Europe is het thema van de jaargang 2023 van Rechtskultur. Met *Shaping Europe* willen de redacteurs zich richten op de wijze waarop wetgevers, rechtbanken en rechtsgeleerden door de eeuwen heen hebben bijgedragen aan verschillende concepten en verhalen over Europa en op de erfenis van deze verschillende opvattingen. De redactie verwelkomt bijdragen uit alle relevante wetenschapsgebieden met een maximale lengte van 100.000 tekens. Bijdragen moeten worden ingediend via rechtskultur@ur.de voor 30 oktober 2023.

Call for papers – Bijzonder nummer European Journal of English Studies (volume 29, 2025): “The Place of Race in Law & Literature” (Deadline 30 november 2023)

Volume 29 van het European Journal of English studies legt zich toe op ‘The Place of Race in Law & Literature’. De gastredacteurs, Andrew Benjamin Bricker (Ghent University), Elise Wang (California State University, Fullerton), and Cedric Essi (Osnabrück University) doen dan ook een warme oproep aan alle geïnteresseerden om voor 30 november 2023 een voorstel in te dienen. Voor meer info kan u bij elk van de redacteurs terecht (andrew.bricker@ugent.be, elwang@Fullerton.edu, cedric.essi@uni-osnabrueck.de).

De volledige call for papers kan u [hier](#) raadplegen.

Call for papers – Grotian Law and Modernity at the Dawn of a New Age 400 Years of De jure belli ac pacis 1625-2025 (Deadline 01 Mei 2024)

Ter gelegenheid van de 400ste verjaardag van de verschijning van Grotius’ *De jure belli ac pacis*, vindt in Den Haag een conferentie plaats. Meer informatie kan u [hier](#) vinden. De deadline voor het insturen van een abstract ligt op 1 mei 2024.

Kalender

14 september 2023 – Doctoraatsverdediging Wouter De Rycke A legal history of the international peace movement (1815-1873) (Vrije Universiteit Brussel)

Voor meer informatie, zie:

<https://vubcore.blogspot.com/2023/09/phd-defense-wouter-de-rycke-justifying.html>

15 september 2023 – Symposium Keynote: prof. Martti Koskenniemi "The Law of an International Civil Society: The Road not Taken", Brussel

Op 15 september geeft professor Martti Koskenniemi op uitnodiging van drs. Wouter De Rycke en dr. Raphaël Cahen een lezing getiteld: "The Law of an International Civil Society: The Road not Taken". De lezing kadert binnen het symposium: *Imagining Peace in the Long Nineteenth Century (1789-1914). In Search of New Actors and Vocabularies.*

De lezing vindt om 09:45 plaats in lokaal I.0.02 op de campus Humanities, Sciences and Engineering van de VUB. Voor verdere informatie kan u terecht bij de organisatoren.

21 september 2023 – Causerie 'Law, AI, algorithms: Why does method (still) matter?', Gent

In het kader van een Erasmus+ docentenuitwisseling is in september professor Angela Condello van de Universiteit van Messina (Sicilië) te gast in het Gentse Instituut voor Rechtsgeschiedenis. Op donderdag 21 september om 11u00 geeft ze een causerie over het belang en de invloed van artificiële intelligentie op de juridische methode.

Professor Condello doceert rechtsfilosofie aan de universiteit van Messina en was eerder werkzaam aan de universiteiten van Turijn en Roma Tré. Aan deze laatste universiteit behaalde ze haar doctorstitel op een proefschrift over rechtsdenken en -interpretatiemethoden: "Analogica" (*"On analogical reasoning in law"*). Eind 2022 publiceerde ze bij Edizioni ETS het boek *"Il diritto come metodo e la scienza algoritmica. Una critica a partire da Bobbio e Scarpelli"*. Bij Routledge publiceerde ze *"Legal Feminism: Italian Theories and Perspectives"*.

Over haar Gentse lezing zegt ze: *"In my talk I shall discuss the following thesis: the current and progressive interconnection between legal operations and artificial intelligence must be interpreted as a "total social fact" (Simmel). Such "fact" is, firstly, related to a revolution concerning the way data are written, circulated, and stored. Secondly, and because it concerns the basic data with which lawyers operate, it bears on what has been phrased legal methodology. This leads us to look back at XIX century debates on the fundamentally diverse nature of Natur- and Geisteswissenschaften, as well as to the debates on legal method and science of the mid-XX century (Larenz, Bobbio, Scarpelli). I shall try to claim, eventually, that law does not have a method, but it is, in essence, its very method. I will focus mainly on the comparison with XIX and XX century conceptualizations of "science" and method - which I know can be of some (great) interest in the historical perspective."*

De causerie gaat op donderdag 21 september om 11u00 door in het lokaal *Non bis in idem* van het Gentse Instituut voor Rechtsgeschiedenis.

22-23 september 2023 – 'Das Rheinische Recht' Neue Perspektiven auf die Geschichte des französischen Rechts an Rhein und Mosel, ca. 1750 bis 1900, Trier

Op 22-23 september 2023 vindt in Trier een conferentie plaats over de geschiedenis van het Franse recht in het Rijn-Moezelgebied. Meer informatie vindt u [hier](#).

28 september 2023 – Lezing Willem Zwolve: 'Power and Authority, A Trial of Two Swords', Leiden

Op donderdag 28 september 2023 zal em. pr. Willem Zwolve, emeritus hoogleraar rechtsgeschiedenis aan de universiteit Leiden, een lectio geven voor rechtshistorisch dispuut Philips van Leyden over zijn nieuwste boek: "Power and Authority, A Trial of Two Swords". Hier gaat Willem Zwolve in op de vereniging van het Heilige Roomse Rijk en het Koninkrijk Sicilië in de periode 1186-1250. In het eerste deel van zijn werk behandelt hij de oorsprong en gevolgen van de vereniging tussen deze twee Europese zwaargewichten. Verder buigt hij zich over de afzetting van keizer Frederik II door het Eerste Concilie van Lyon, de hieraan ten grondslag liggende wetten en het effect op de Europese verhoudingen.

U bent van harte uitgenodigd om de lectio bij te wonen. Wij zullen om 17.30 uur aanvangen met een borrel op de afdeling Rechtsgeschiedenis (Kamerlingh Onnes-Gebouw, Steenschuur 25, 2311 ES Leiden, A-vleugel, 3e verdieping). Om 18.30 uur begint vervolgens de lezing. Na afloop zullen wij traditiegetrouw in Philipsstijl dineren. Aanmelden kan door een mail te sturen met uw voor- en achternaam naar philipsvanleyden@gmail.com.

17 oktober 2023 – Promotie Marvin Wiegand op het proefschrift *The Reception of Learned Law in Fifteenth-Century Frisia, Amsterdam*

Op 17 oktober 2023 verdedigt Marvin Wiegand zijn proefschrift over de receptie van het geleerde recht in 15de-eeuws Friesland in het Auditorium van de Faculteit Rechtsgeleerdheid van de Vrije Universiteit Amsterdam. De verdediging begint om 13u45.

7-8 december 2023 – 'Wine & Institutions in the Ancient World', Gent

Op 7 en 8 december organiseren dr. Dimitri Van Limbergen (Universiteit Gent) en dr. Paulina Komar (UKS Warschau) een internationale conferentie over "Wijn en Institutionele kaders in de Oudheid." Met deze conferentie willen ze onderzoeken hoe wijn werd geproduceerd, verhandeld en geconsumeerd binnen dit soort institutionele kaders in het oude Middellandse Zeegebied, in het Oosten en het Westen, en van de Klassieke tot de Late Oudheid.

Meer info vindt u [hier](#).

De voorgaande nieuwsbrieven kan U vinden op: www.rechtsgeschiedenis.be. Deze boodschap is U toegezonden omdat uw emailadres voorkomt in de lijst van ca. 400 rechtshistorische belangstellenden die bijgehouden wordt door het Instituut voor Rechtsgeschiedenis van de Universiteit Gent. Komt uw naam bij vergissing in deze lijst voor en wilt U geen verdere mails over rechtsgeschiedenis ontvangen, stuur dan een e-mail naar [de redactie](mailto:de.redactie). Uw naam zal dan uit de lijst verwijderd worden. Mogen wij de abonnees van de nieuwsbrief vragen steeds de wijziging van hun emailadres mee te delen.

Wilt U bepaalde vragen, mededelingen of aankondigingen van congressen, boeken e.d. over rechtsgeschiedenis of Romeins recht via deze nieuwsbrief laten verspreiden, mail dan naar: courant@ugent.be. Omdat wij graag ervoor zorgen dat de Courant piekfijn uitziet, maken we die altijd een paar dagen eerder op. Berichten die op de voorlaatste en laatste dag van de maand toekomen, komen daardoor niet in meer de eerstvolgende courant, maar in de daaropvolgende Courant. Hou daar dus rekening mee als u een mededeling hebt voor de Courant.